

7° Capitulum potest, sine consensu episcopi, condere statuta de his quæ ad specialia ipsius negotia respiciunt, aut proprios capitulares concernunt, v. g., ut certis temporibus ad capitulum non vocati conveniant, ut tali ordine vel ad pulsum hujus aut illius campanæ ad chorum aut ad capitulum convocentur; pro honorum communium, si quæ habeant, administratione, pro canonicorum defunctorum exsequiis vel anniversariis, et aliis hujusmodi. Ita communiter canonistæ, ut videre est apud *Fagnanum*, t. 1; *Ferraris*., v° *Capit.*, art. 3, n. 1, etc. Non vero facere potest, sine consensu episcopi, statuta quæ obligent extraneos, sive totam diocesim, vel ad communem ecclesiæ cathedralis statum aut jura vel alia negotia ardua respiciant, vel illius ecclesiæ constitutiones aut consuetudines immutent, vel novas inducant; episcopus enim est caput canonicorum sicut aliorum clericorum totius diocesis: capitulum igitur nihil extraordinarium sine illius consensu agere potest. Imo in præsentibus rerum adjunctis capitulum nihil agere aut decernere potest sine consensu episcopi.

8° Ut actus capituli sint validi quatuor requiruntur conditiones, ex variis canonistis, scilicet 1° ut canonici legitime sint convocati, nempe ab episcopo aut vicario ejus generali, vel a decano, aut, defectu ejus, ab alio antiquiori: circa modum convocandi nihil statuitur in jure, et ideo sequenda est consuetudo uniuscujusque ecclesiæ; alibi enim fit convocatio per sonum campanæ, alibi per litteras, alibi viva voce, quod nunc facile est ob exiguum eorum numerum: locus solet esse determinatus: verum si alibi, modo in loco honesto, convocatur capitulum, actus nihilominus erit validus, et episcopus illud in propria aula convocare potest, nisi habeat controversiam cum ipso capitulo; demum a nemine convocari debet tempore divinorum officiorum, nisi ob causas accidentales et extraordinarias; 2° ut omnes jus suffragii habentes convocentur, nisi sint absentes: si autem capitulum diebus determinatis coadunari soleat, qui ad illud non eunt, prætereundum nequeunt se non fuisse con-

vocatos; 3° ut negotia capitulariter expediantur, id est, ut omnes sint congregati, suffragia libere emittant post deliberationem in communi; non sufficerent enim suffragia a singulis canonicis seorsim sumptis extra capitulum data; 4° ut major pars canonicorum præsentium in capitulo consensum præbeat; id enim sequitur ex natura corporum deliberantium in quibus major pars negotia terminat, nisi aliter expresse fuerit statutum, ut in collegio cardinalium pro electione Papæ.

De eorum prærogativis.

1° Canonicus alicujus ecclesiæ urbis Romæ dignior est quolibet alio canonico etiam cathedralis, cujus capitulum est exemptum. Sic declaravit S. Cong. Conc. apud *Ferraris* citata, v° *Canonic.*, art. 7, n. 1

2° Ex pluribus S. Cong. Rit. decretis constat, 1° canonicos cathedralis in omnibus et per omnia præferendos esse magistratibus sæcularibus, prius a prædicatore salutandos et thurificandos, tam in cathedrali quam in aliis ecclesiis in quibus simul conveniunt, et ubi talis existit consuetudo; 2° canonicos cathedralis, cum extra suam ecclesiam nullam habeant jurisdictionem, si incedant uti singuli, habentibus jurisdictionem et magistratibus cedere teneri, præsertim si de consuetudine in contrarium non constet; 3° canonicos cathedralis ut corpus incedentes, semper alios canonicos etiam in propria eorum ecclesia præcedere, quia ecclesia cathedralis alias ecclesias vincit in dignitate, et capitulum, ut senatus episcopi, aliis clericis præcellit; 4° canonicos et presbyteros ecclesiæ cathedralis, propter eandem rationem, omnes parochos aliosque clericos parochialium ecclesiarum præcedere in processionibus atque aliis functionibus, etiam in propriis ipsorum parochorum ecclesiis; 5° canonicos cæterosque sæculares clericos semper præcedere regulares, etiam in ipsorum regularium ecclesiis; 6° canonicos incedentes ut singulos non præferendos esse parochis, sed procedentes capitulariter antecedere etiam abbatibus benedictis. Vide *Ferraris*, loco citato.

3° Eadem S. Cong. respondit, diebus 29 nov. 1603, 15 maii 1610, 9 jan. 1618, etc., 1° canonicos prius factos aliis postea admissis, etsi doctoribus vel ætate provectoribus, anteferos esse; 2° ubique canonicos cathedralis, licet doctores non sint, præferendos esse aliis presbyteris non canonicis, licet sint doctores; 3° canonicos digniores occupare debere sedes quæ sunt viciniores sedi episcopali; 4° canonicum celebrantem, ratione paramentorum et officii, primam habere sedem et primum locum chori, supra canonicos et dignitates; 5° canonicos vestibis sacris paratos præcedentiam habere supra vicarium generalem; secus vicarium generalem eos præcedere, dummodo non sit de eorum numero, quia vicarius generalis canonicus, dum sedet ut canonicus, servare debet locum suæ receptionis et in habitu canonicali; nova autem statuta volunt generaliter ut vicarii generales titulares, tanquam capituli duces, canonicos in omnibus præcedant; 6° canonicum factum episcopum, cum retentione canonicatus, omnes canonicos et dignitates etiam antiquiores præcedere.

4° Canonici ægotantes sacramenta Extremæ-Uctionis et sacri viatici a parochio cathedralis suscipere debent, si in territorio ejus suam residentiam habeant, ut omnes docent auctores; et a parochio domicilii, si in aliena parochia habitent, vel infirmitate deprehensi fuerint, ut Cong. Concilii pluries decrevit: si contrarium alibi videatur dixisse, id intelligendum est de contraria consuetudine quam noluit reprobari. Mos Cenomani receptus est quod præses capituli omnibus canonicis, sive intra limites ecclesiæ cathedralis, sive in aliis parochiis civitatis degentibus, ultima administret sacramenta: quo autem fundamento innitatur hæc consuetudo juri communi opposita, et cujus sit antiquitatis, ignoramus.

5° Canonici cathedralis, intra limites alterius parochiæ decedentes, non electa sibi sepultura, sepeliendi sunt in cathedrali, si in ea proprium sit canonicorum sepulcrum, ut censuit S. Cong. Conc. die 12 maii 1685; imo etiamsi proprium hujusmodi non sit sepulcrum, proba-

bilius etiam sepeliri debent in cathedrali seu cœmeterio cathedralis, ut docet *Ferraris*, v^o *Canonic.*, art. 8, n. 20, allegans decisionem S. Cong. Rit. et dicens in utroque casu solvenda esse jura parochialia parochio domicilii Cenomani canonici, sive titulares, sive honorarii, in aliis parochiis civitatis decedentes, non electa sibi sepultura, sepeliuntur a capitulo perinde ac si in territorio cathedralis decessissent; nihil solvitur neque parochio cathedralis neque parochio domicilii, et cadaver levatur, parochio minime requisito.

P. IV. — *De obligationibus canonicorum, sede occupata.*

Præcipuæ canonicorum obligationes reducuntur ad residentiam, officium chori, missam conventualem et assistentiam episcopo debitam.

De residentia.

1° Concil. Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform., statuit quod « non liceat (canonicis), vigore cujuslibet statuti » aut consuetudinis, ultra tres menses... quolibet anno » abesse, salvis nihilominus ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt, alioquin » primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum: » secundo anno privandus est omnibus fructibus, et post triennium, « crescente contumacia, contra » eum, juxta sacrorum canonum constitutiones, procedatur, » id est, ut aiunt omnes canonistæ, privetur ipso canonicatus titulo.

2° Ex præcedentibus concilii Trid. dispositionibus in Gallia receptis, et e pluribus sacræ Cong. Conc. decretis apud *Fagnanum* et *Ferraris* relatis, sequitur 1° canonicos abesse non posse ultra tres menses in toto anno; 2° non omnes simul abesse posse, quia illi menses vacationis conceduntur canonicis, non vero capitulo: curandum est igitur ut ecclesia convenienti servitio non destituatur; 3° tres menses sensu obvio accipiendos esse, ac proinde nonaginta dies continuos aut interpolatos con-

tinere; 4° ad eos constituendos non computandas esse horas cujuslibet diei, sed dies integros in quibus servitium ecclesiae consuetum non fuit praestitum: 5° eos qui sic absunt, quotidianas non percipere distributiones, si existunt, sed duntaxat praebendam, id est nunc apud nos, honorarium a gubernio solutum; 6° qui ultra tres menses continuos vel interruptos absunt, ad restitutionem pro ratione absentiae minoris uno anno teneri; si vero absentia fuerit unius anni, ad dimidiam partem; si duorum annorum, ad totum restituendum tenentur, sed tantum post episcopi sententiam, ut indicat verbum *privetur*, et id, non absolute requisita admonitione praevia, quae in citato decreto non praecipitur. Praecipitur vero ad auferendum titulum, ut supponunt haec verba, *crecente contumacia*.

NOTA. Ex edicto regio diei 13 martii 1832, lege diei 23 aprilis 1833, et responso ministri cultuum diei 28 decembris 1847 ad episc. Andegavensem, honorarium reducitur ratione absentiae.

3° Ut canonici abesse possint, intra dioecesim, tribus mensibus a concilio permissis, non requiritur capituli aut episcopi licentia, nisi forsitan quoad tempus eligendum, ne officium consuetum aliquid detrimenti e plurium absentia patiat. Nec requiritur aliqua causa: sola recreatio sufficit, ut pluries declaravit S. Cong. Conc., praesertim die 4 maii 1737; ad absentiam vero extra dioecesim licentia episcopi est necessaria, ut eadem censuit S. Congregatio. Pariter omnis absentia ultra tres menses permitti debet ab episcopo, qui prius causam cognoverit et probaverit. *Reiffenstuel*, l. 3, t. iv; *Ferraris*, vo *Canonicus*.

4° Tres menses vacationis permissi incidere non debent in Natale Domini, in Pascha, vel in similes magnas solemnitates earumque octavas, scilicet Natalis Domini, ejus Resurrectionis, Pentecostes et Corporis Christi, neque in tempus Adventus aut Quadragesimae; neque canonici ultra tertiam partem capituli simul abesse possunt, ut S. Cong. Concil. definiit, die 12 julii 1631.

5° Si legitima adsit causa, episcopus concedere potest canonicis ut absint per quatuor menses, ut docent generaliter canonistae et decisum fuit a S. Cong. Conc., referentibus *Barbosa*, *Fagnano*, *Ferraris*, etc.

6° Sunt autem causae ob quas major vel indefinita permitti potest absentia, scilicet: 1° Christiana charitas, ut si canonicus a loco domicilii discedat ad adjuvandum proximum indigentem, ad terminandas lites; 2° urgens necessitas, nempe si aeris intemperies, corporis infirmitas, saeviens persecutio absentiam canonici suadeat: ad eam causam reducitur pia peregrinatio, v. g., Romam, Jerusalem, cum licentia episcopi; 3° debita obedientia, puta si Papa canonicum a residentia dispenset ut negotiis Ecclesiae vel Sedis Apostolicae incumbat, vel si episcopus unum aut alterum canonicum sibi assumat pro negotiis dioecesis, ut in Decretal. l. 2, cap. 7 et 15, conceditur; 4° evidens Ecclesiae vel reipublicae utilitas, v. g., ut adeat synodum generalem, provincialem aut dioecesanam, ut theologiae per quinquennium studeat, ut eam quamdiu voluerit doceat. *Ferraris*, vo *Canonic.*, art. 5, n. 37.

7° Canonici ex justa causa absentes aliquem sibi substitutum, qui ecclesiae pro ipsis deserviat, relinquere non tenentur, ut S. Cong. Concil. declaravit, et in hoc conditio canonici longe melior est conditione curati.

Multa alia ad residentiam et distributiones quotidianas respicientia hic consulto omittimus, quia in praesentium rerum ordine sunt sine objecto.

De officio chori.

1° Concilium Trid., sess. 24, cap. 12 de Reform., ait de canonicis: « Omnes vero divina per se, et non per » substitutos, compellantur obire officia.... atque in » choro ad psallendum instituto, hymnis et canticis Dei » nomen reverenter, distincte devoteque laudare. » Nullo fundamento diceretur aut dispositionem hanc non esse claram, aut in Gallia non fuisse receptam, aut muta-

tione rerum fuisse abrogatam, aut canonicos esse in numero insufficienti; nam S. Cong. Concil. definiit, die 13 martii 1696, canonicos, etsi paucos, puta duos vel tres, officium in choro canere aut recitare teneri.

Attamen in Gallia, ubi episcopi nova condentes statuta juxta facultatem sibi concessam, putaverunt hanc obligationem, propter varias rationes, ad levem officii partem, vel etiam ad solam Missam capitularem, reducendam, videtur hanc praxim tuta conscientia retineri posse, licet sane optandum foret laudes Deo melius in choro persolvi.

2° Canonici muneri suo non satisfaciunt, si solum divinis officiis per alios cantatis aut recitatis intersint in choro; sed tenentur alta voce, pro posse suo, canere aut recitare cum magno pietatis studio, ut solide ac fuse, cum omnibus canonistis, probat *Bened. XIV*, Instit. 107, § 3, fortiter damnans eos qui otiosi velut simulacra muta in sedibus suis immorantur. Eadem habet in Const. *Cum semper*, diei 19 aug. 1744, § 24, dicens eos qui ita se gerunt, id est, qui assistunt in choro *absque divine psalmodiæ cantu, præbendarum et distributionum* non facere fructus suos; idque clarius explicat in Brevi diei 19 januarii 1748, asserens canonicos choro assistentes, minime vero canentes psallentesve, nullo pacto ex præbendis et distributionibus facere fructus suos, atque ideo restitutioni obnoxios esse. Sic expresse idem pontifex, de Synodo diocesana, l. 11, cap. 3, n. 8, et l. 13, cap. 9, n. 21.

3° *Suarez, Bonacina, Concina, Collet, S. Liguorius*, lib. 3, n. 675, et alii communiter docent 1° mortaliter peccare canonicos qui notabiliter absunt a choro ultra tempus a concilio Tridentino permissum, et venialiter tantum si per breve tempus, v. g., tres aut quatuor dies absint. *S. Th.* et alii communiter tenent episcopos non obligari ad chorum, quia sic fert consuetudo; et aliunde majoribus vacare debent negotiis quæ assistentiam officio chori non compatiuntur.

4° Loquendo de choro in genere multi dicunt, et *S. Liguorius* contendit hanc sententiam esse communiorem,

eum qui submisit partem officii recitat, alteram partem audiendo, obligationi divinum officium recitandi satisfacere, sed canonicum sic recitantem non satisfacere, quia psallere tenetur; et *Bened. XIV* affirmat eum restituere teneri, non solum distributiones, sed fructus præbendæ temporarij hujusmodi recitationis respondentes. Excipitur si ob infirmitatem aliter facere non possit. Eadem ratione arbitramur episcopum permittere aut tolerare posse ut omnes Horæ non cantentur, quamvis S. Cong. Conc. id faciendum esse definierit, die 27 sept. 1762, si ob paucitatem canonicorum talis cantus sit moraliter impossibilis. Hoc præsertim verum est in Gallia sub novis statutis.

5° Canonici officium recitare vel canere debent in choro, et episcopus concedere non potest ut officient in sacristia, nisi ob magnum frigus diebus ferialibus, et nunquam diebus festivis, ut declararunt S. Cong. Episc. die 12 jan. 1604 et S. Cong. Rit. die 5 martii 1633.

6° Officium defunctorum aut B. Mariæ, psalmi pœnitentiales et graduales non sunt de præcepto, sed tantum de rubrica et consilio, ut *Fagnanus, Ferraris*, aliique canonistæ docent, post Const. *Quod a nobis* S. Pii V, in capite Breviarii Romani præfixam. Attamen S. Cong. Conc. respondit, die 28 sept. 1754, servandam esse consuetudinem.

De Missa conventuali.

1° Communis est theologorum et canonistarum sententia, canonicos teneri Missam conventualem quotidie canere, idque sub peccato mortali, quia hæc obligatio est in materia gravi; stante autem materia gravi, consurgit obligatio gravis. Sic *Bened. XIV*, Inst. 107, § 2, et Const. *Cum semper*, diei 19 aug. 1744; *Ferraris*, v° *Canonic.*, art. 5, n. 65; *S. Liguorius*, l. 6, n. 314; plures SS. Cong. Conc. ac Rit. decisiones; et Leo XII, a capitulo Cenomansensi consultus, eo sensu respondendum esse jussit.

2° Eadem S. Rit. Cong. respondit, die 16 febr. 1627, Missam conventualem omittendam non esse diebus quibus alia dicitur Missa votiva; et 28 aug. ejusdem anni,

abrogandam esse consuetudinem non cantandi Missam de die ultra votivam seu pro defunctis. Unde 1° in ecclesiis ubi inveterata existit consuetudo Missam de Beata singulis diebus sabbati cantandi, S. Cong. Rit. definit, die 2 decemb. 1648, hanc populorum devotionem continuari posse, etiam in sabbatis festo duplici impeditis, sed Missam conventualem de die, id est de festo, dicendam esse; 2° si in feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliis et aliis similibus festum duplex occurrat, duas celebrandas esse Missas, scilicet unam de festo, post Tertiam, et alteram de feria, post Nonam, ut ait *Bened. XIV*, Inst. 107, § 2; 3° ubi dicitur Missa defunctorum sive pro fundatione, sive pro anniversario, sive pro sepultura, secundam nihilominus celebrandam esse de die; 4° si in vigilia Ascensionis festum duplex aut semiduplex occurrat, docet *Bened. XIV* tres celebrandas esse Missas: videlicet unam de festo, secundam de vigilia, post Sextam, et tertiam de Rogationibus, post Nonam. In his tamen ratio consuetudinum haberi potest.

3° *Bened. XIV*, in citata Const., § 11 et seq., statuit 1° Missam conventualem quotidie canendam esse; 2° eam pro fundatoribus et benefactoribus ecclesiæ in genere applicandam esse; 3° Missam pro aliquo fundatore in particulari vel aliquo defuncto celebratam, huic obligationi non satisfacere; 4° contra hanc obligationem invocari non posse consuetudinem etiam immemorabilem, *quæ potius abusus et corruptela dicenda est*; 5° obligationem istam reduci tamen posse a S. Cong. Conc. ad dies festos, si canonici sint adeo pauperes ut retributionibus Missarum indigeant ad vivendum; 6° pro applicatione secundæ et tertiæ Missæ conventualis a rubricis certis diebus præscriptæ, sequendam esse consuetudinem in unaquaque ecclesia vigentem, etc.

Ibi, sub fine suæ Constitutionis, de novo affirmat doctissimus Pontifex canonicos *muneri suo non satisfacere per simplicem in choro assistentiam absque divinæ psalmodiæ cantu.*

S. Rit. Cong. die 12 nov. 1831 respondit quod, « quando » episcopus pontificaliter celebrat in diebus festivis ubi » debet Missam applicare ovibus suis, hebdomadarius, » vel is cui onus inest Missæ conventualis, illam celebret » lectam, vel ante vel post Missam conventualem. »

4° Missa conventualis semper debet celebrari cum diacono et subdiacono, duobus ceroferariis, uno thuriferario et uno acolytho, ex declaratione S. Cong. Conc. diei 2 decemb. 1786, quæ tamen permittit ut deficientibus ministris, a celebrante cantetur cum uno ministro qui canat epistolam. Si autem, aliqua de causa, absque cantu et ministris celebraretur, altaris thurificatio non faciendâ esset, ut S. Cong. Rit. definit die 22 jan. 1701.

5° Ex decretis S. Cong. Rit. dierum 10 jan. 1595, 11 junii 1606, 2 martii 1609, etc., Missas pontificales celebrare, absente episcopo, pertinet ad primam ecclesiæ dignitatem, vel ad antiquiorem canonicum, non vero ad hebdomadarium, nisi opposita et immemorabilis existat consuetudo, quæ sequenda est. Nunc in Gallia, prior vicarius generalis titularis aut posterior, aut utriusque defectu antiquior canonicus episcopum, pro Missis pontificalibus, supplet.

6° Eadem S. Cong. pluries declaravit canonico solemniter celebranti pro diacono et subdiacono inservire debere alios canonicos, sive juniores, sive antiquiores, et non alios inferioris ordinis, non obstante immemorabili contraria consuetudine *quæ potius est abusus et corruptela.*

De assistentia Episcopi.

1° Concilium Trid., sess. 24, cap. 2 de Reform., dicit de canonicis cathedralium: « Omnes compellantur episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti, adsistere » et inservire. » Et Cæremoniale Episcoporum hoc habet, l. 1, cap. 15: « Cum episcopus rei divinæ peragenda causa » ad ecclesiam venturus erit, sive ipse celebraturus sit, » sive alter, debent canonici omnes in eorum ecclesiastico et canonicali habitu, appropinquante hora, ad illum » accedere eumque cappa indutum ex ea aula seu camera

» quam ad hoc destinavit, ad ecclesiam progredientem
 » comitari et deducere. Eo ordine procedent usque ad
 » portam primariam ecclesiae; ibi dignior e capitulo por-
 » riget episcopo aspersorium cum osculo aspersorii et
 » manus... In redeundo idem ordo servatur. »

2° Ex multis sacrae Cong. Rituum resolutionibus apud
Ferraris, v° Canonic., art. 6, relatis, seligemus sequen-
 tia : 1° Non tantum ex urbanitate, sed ex debito, omnes
 canonici ire debent obviam episcopo usque ad cameram
 palatii, si domus ejus sit contigua aut non multum distet;
 secus eum associare debent ex loco ad hoc deputato et
 prope ecclesiam sito. 2° Episcopus assignare debet horam
 sui adventus, tempore congruente; et si, dato ultimo si-
 gno campanae, non adveniat, canonici inchoare possunt
 officium. 3° Si episcopus inchoato officio adveniat, saltem
 duo ex canonicis discedere tenentur e choro, ire obviam
 ei et aspersorium praesentare. 4° Idem faciendum est si,
 inchoata concione, episcopus ei adstiturus adveniat. 5° Si
 finita concione, domum redire velit, sufficit quod tres
 vel quatuor canonici eum comitentur usque ad portam
 ecclesiae, et statim redeant. 6° Ubi vero, persolutis divinis
 officiis, sive celebraverit, sive adstiterit, discessurus est,
 omnes canonici eum comitari seu associare debent extra
 portam ecclesiae vel ad atrium domus ejus, contiguae.
 7° Quamvis Caeremoniale Episc. loquatur tantum de cano-
 nicis, S. Cong. definiit, die 21 aug. 1601, etiam dignitates
 episcopum associare teneri. 8° Non tenentur tamen eum
 sic associare quoties ad ecclesiam venit aut ab ea discedit,
 sed solum in solemnioribus diebus in quibus celebraturus
 est, vel ad assistendum cum cappa aut ad alia pontificalia
 exercenda accedit : in caeteris diebus non tenentur, nisi
 ex urbanitate, et sufficit ut aliqui ex canonicis vel digni-
 tatibus ad ostium ecclesiae occurrant, et dignior asperso-
 rium praesentet, atque discedentem similiter ad ostium
 comitentur. Attamen si existat consuetudo ut canonici
 eum sic comitentur, licet cappa non utatur, servanda est.
 9° Non tenentur ire obviam episcopo suffraganeo qui ce-
 lebraturus est, usque in cubiculum, sicut tenentur ire

obviam proprio episcopo; satis est ut aliqui accedant us-
 que ad portam ecclesiae. 10° Si suffraganeus, de licentia
 episcopi, cappam deferat, duo canonici ire debent usque
 ad ostium ecclesiae, et dignior ei porrigere debet asper-
 sorium quo suffraganeus seipsum tantum aspergit, dum
 proprius episcopus seipsum, canonicos, incipiendo a dig-
 niori, et assistentes aspergit. Eum similiter usque ad
 portam ecclesiae associare debent in reditu.

3° Assistentia a canonicis et dignitatibus episcopo de-
 bita facienda est secundum Caeremoniale Episcoporum,
 et curare debet episcopus ut cunctae hujus Caeremonialis
 dispositiones stricte in cathedrali et in aliis diocesis suae
 ecclesiis observentur, nisi forte laudabilis et immemo-
 rialis existat consuetudo in contrarium; quia dictum
 Caeremoniale tales auferre noluit consuetudines, sed
 tantum abusus.

4° Primae dignitates aut digniores canonici episcopo
 celebranti vel alia pontificalia exercenti assistere debent
 cum pluviali, et ad id cogi possunt poenis et censuris, ut
 constat e textu Concil. Trid. supra citato, et e decisio-
 nibus S. Cong. Rit. dierum 10 jan. 1609 et 28 maii 1616.

5° Canonici assistere debent episcopo ordinationem
 facienti, sive Missam solemniter celebret, sive privatam
 dicat; sic S. Cong. Rit. die 15 maii 1607.

6° Qui assistunt episcopo cum cappa, birretum ei po-
 nere et deponere non tenentur, sicut ponunt et deponunt
 mitram, sed ipse sibi hoc officium praestare debet. Ea-
 dem S. Cong. die 21 aug. 1632.

7° Eadem S. Cong. variis decretis definiit canonicos cogi
 posse ab episcopo ad ei in quibuscumque civitatis eccle-
 siis publicas vel solemnes episcopales functiones exer-
 cituro assistendum, modo sufficiens remaneat numerus
 canonicorum ad officium chori in cathedrali, sed non
 extra civitatem. Cogi vero non possunt ad ei private ce-
 lebraturo assistendum, sive in ecclesiis civitatis, sive in
 ipsa cathedrali; et qui sic ei assisterent, obligationi non
 satisfacerent, ut S. Cong. Conc. censuit, die 17 maii 1618.

8° Dignitates et canonici cathedralis, si adsint, assistere

debet episcopo extra cathedralem exercenti, et non inferiores clerici ita iudicavit S. Cong. Rit. die 2 aug. 1634.
 9° Episcopo suffraganeo, nomine proprii episcopi exercenti, eadem debentur obsequia quæ præstarentur proprio episcopo, excepto quod, præter diaconum et subdiaconum, duo non sunt canonici assistentes cum pluviali. Itaque expresse S. Cong. Rit. 21 febr. 1604 et 1 sept. 1607, quæ tamen permisit, die 7 julii 1612, ut antiqua consuetudo dandi suffraganeo assistentiam duorum canonicorum, præter diaconum et subdiaconum, servaretur.

Alia plura videri possunt apud *Ferraris*.
 P. V. — *De obligationibus canonicorum, sede vacante.*

1° Eo instanti quo sedes vacat per mortem, renuntiationem, aut translationem episcopi, capitulum succedit in ordinariam episcopalem jurisdictionem, non vero in delegatam, sive particularem, sive generalem, neque in eam quæ, ex concilio Trid. competit episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato. Hæc in pluribus juris canonici capitibus statuuntur et ab omnibus canonistis admittuntur.

2° Capitulum jure communi jurisdictionem ad se devolutam per seipsum diu exercere non potest, ut notat *Fagnanus*, *Ferraris* alique canonistæ; sed, ex Concil. Trid., sess. 24, cap. 16 de Reform., tenetur, intra octo dies, vicarium generalem constituere aut existentem confirmare; quod si non fecerit, jus eum constituendi ad metropolitanum devolvitur; et si ecclesia vacans sit ipsa metropolitana, atque capitulum fuerit negligens, jus ad antiquiorem suffraganeum defertur. In Gallia et in Belgio mos generalis est ut plures vicarii generales capitulares eligantur. Videatur tamen recens summi Pontificis resolutio ad capitulum Leodiense missa.

3° Capitulum cogi non potest ad eligendum vicarium ante diem octavum, ut ex verbis concilii Trid. eruitur et a canonistis admittitur; interea, ante electionem vi-

carii capitularis aut vicariorum capitularium, exercitium jurisdictionis spectat ad totum capitulum in solidum, non autem ad primam dignitatem. Sic expresse decrevit S. Cong. Concil. die 19 sept. 1690.

Durante hoc tempore, potest capitulum quod poterat ante Concil. Trid., quia tunc solum jus commune viget; habet igitur facultatem quasdam faciendi constitutiones totam diocesim obligantes, etiam in tempus futuri episcopi, donec ipse vel ejus successor eas revocaverit. Vide *Ferraris*, 9° Capit., art. 3, n. 26.

4° Sedes respectu capituli vacat a die quo certam habet notitiam, scripto aut testimonio, episcopum esse mortuum, aut a vinculo suæ ecclesiæ in consistorio fuisse absolutum per renuntiationis ejus acceptationem vel translationis actum Pontificalem, etiamsi possessionem secundæ ecclesiæ ipse nondum fuerit adeptus. Sedes pariter vacat si episcopus ab hostibus fidei catholicæ, puta a Turcis, Sarracenis, paganis, hæreticis, schismaticis et aliis hujusmodi efficiatur captivus, ut expresse docet *Ferraris*, ibid., n. 32. Item si fuerit depositus aut relegatus, quia hæc morti naturali æquiparantur; non vero si fuerit suspensus, vel excommunicatus, aut absens, et vicarius generalis ab eo relictus moriatur, aut a principe sæculari extra diocesim sit dejectus, quia tunc ad Sedem Apostolicam recurrendum est pro obtinenda provisione, ut S. Cong. Episc. et Regul. decrevit die 11 januarii 1616, et celebriores tenent canonistæ.

5° Omnes et soli canonici titulares non absentes, juxta formam consuetam convocandi sunt a decano seu primo ætate in canonicatu, et coadunati ad electionem vicarii aut vicariorum capitularium per suffragia secreta procedere debent, atque, electione semel canonice facta, eam revocare non possunt, nec, ante electionem, quasdam conditiones vicariis capitularibus eligendis apponere, ut ostendemus infra.

Vicarii generales episcopi a gubernio acceptati, qui, ex communi usu in Gallia nunc existente, vivente episcopo, ad gremium capituli pertinent et suffragium emittunt,

ad electionem vicariorum capitularium concurrere nequeunt, quia, moriente episcopo, suum titulum amittunt; at qui a capitulo eliguntur ut titulares, juxta vulgarem loquendi modum, ad ipsius gremium attinent, primas sedes occupant in choro et jus suffragandi habent. Sic fert usus in novis diocesis Galliae receptus. Consecrarium videtur ut primus eo ipso sit capituli praeses tempore vacationis.

6° Capituli est etiam nominare officialem ad quem dispensationes matrimoniales a curia Romana diriguntur.

7° Item capitulum debet statim commonefacere metropolitanum et omnes provinciae episcopos de morte sui praelati, et curare ut pro ipso solemniter celebretur Missa ac publicae indicentur preces pro obtinendo novo pastore qui sit juxta cor Dei. Sic in pluribus conciliis fuit statutum, ut videre est, *Mémoires du clergé*, t. II, p. 229.

8° Antiquior canonicus, tanquam temporarius capituli praeses, annuntiat ministro cultuum mortem episcopi, vacationem sedis et electionem duorum vicariorum capitularium, quos nomine capituli praesentat, ut ab imperatore acceptati jus ad emolumenta habeant et diocesim *legaliter* administrare possint.

P. VI. — *De vicariis generalibus capitularibus.*

Vidimus quomodo et quo tempore vicarius capitularis a capitulo constituendus sit.

1° E pluribus sacrae Cong. Conc. decisionibus vicarius capitularis debet esse doctor saltem in jure canonico, sub poena nullitatis ipsius electionis, si doctor haberi possit. Verumtamen usus praevaleuit apud nos ut habilis, licet non doctor, toleraretur, et nunc aliter in Gallia fieri non potest cum fere nulli sint doctores, et aliunde sic permittit Concil. Trid. dicens, sess. 24, de Reform. cap. 16: « Qui saltem in jure canonico sit doctor, vel licentiatus, » vel alias, quantum fieri potest, idoneus. »

2° Tota jurisdictio episcopalis transit ad vicarios capi-

culares regulariter electos privative quoad capitulum, non cumulative, ut ait *Ferraris*, v° *Vicarius capit.*, art. 1, n. 39. « Unde, inquit, substitutio facienda propter » absentiam vicarii spectat ad ipsum vicarium, et non » ad capitulum. »

3° Cum in Gallia, sicut et in pluribus Belgii diocesis (in Brugensi, v. g., non autem in Leodiensi, uti nobis fuit assertum), plures eligi soleant vicarii capitulares (de quibus videatur decisio Romani Pontificis ad capitulum Leodiense), inter se jurisdictione sunt aequales, et unus contra aliorum sententiam valide agere non posset. Qui a capitulo fuit electus ut primus, aliorum est praeses et velut consilii administrationis caput. Si unus absit vel moriatur, jurisdictio penes alios remanet integra, nec capitulum alterum ei substituere potest, nisi ad summum de consensu remanentium aut remanentis atque jurisdictionem possidentis, siquidem constat vicarium capitularem semel valide electum revocari non posse, ut probat *Bened. XIV*, de Synodo diocesis, l. 2, cap. 9, nisi ob justam causam a S. Cong. Episc. et Regul. approbatam. Multi olim arbitrati sunt capitulum vicarium capitularem eligendo jurisdictionem ejus restringere et partem aliquam sibi reservare posse. Verum haec sententia ab omnibus nunc rejicitur, ut testatur *Bened. XIV*, de Synodo diocesis, l. 4, cap. 8, n. 10, eandem solide confutans. Potestas igitur vicariorum capitularium per se est indefinita, et durat usque dum episcopus electus et a Papa institutus, litteras suae institutionis capitulo ecclesiae ad quam destinatur ostenderit, et sic possessionem adeptus fuerit, nisi forte Papa, vel S. Cong. Episc. et Regul. ob longiorem ecclesiae viduitatem aliamve causam vicarium Apostolicum mitteret: quo in casu jurisdictio vicariorum capitularium statim cessaret.

4° Vicarii capitulares, tota jurisdictione episcopali gaudentes, omnia possunt quae potest episcopus, exceptis iis quae a jure canonico ipsis prohibentur, ut aliquid innovare, jura episcopalia minuere, beneficia jungere vel dividere, proprietates alienare, indulgentias tribue-